

Samen op weg naar een gezond Deurne

Gezondheidsvisie 2024

Voorwoord gezondheidsvisie

Beste inwoners van Deurne,

Gezondheid...dat is voor ons allemaal belangrijk! En als wethouder Gezondheid voel ik me nauw betrokken bij het welzijn van onze gemeenschap. Gezondheid gaat verder dan alleen de lichamelijke gezondheid. Het draait om veerkracht, om meedoen in de maatschappij en de omgeving waarin we leven. De focus ligt niet op wat iemand niet meer kan, maar wat iemand juist wél kan en wil. Ik geloof dat iedere inwoner zelf verantwoordelijkheid kan nemen voor zijn of haar gezondheid. Bijvoorbeeld door gezond te eten, voldoende te bewegen en sociale contacten te onderhouden. Maar ik erken ook dat niet iedereen dezelfde mogelijkheden heeft. Sommige inwoners missen de grip op hun gezondheid en hebben hulp nodig om die te vergroten. Ook zijn er inwoners met een beperking die extra ondersteuning nodig hebben om volwaardig mee te kunnen doen in onze samenleving.

Hoe gezond we ons voelen is voor iedereen anders. In deze visie omarmen we het concept van Positieve Gezondheid. Dat vind ik belangrijk omdat dit uitgaat van een brede kijk op gezondheid. Het accent ligt niet op de ziekte, maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. De gezondheidsvisie Deurne is gericht op de toekomst. We kijken breed en vernieuwend naar gezondheid. Zowel binnen én buiten het gezondheidsdomein. Samen streven we naar een gezonder, veerkrachtiger en gelukkiger Deurne.

Deze gezondheidsvisie is gebaseerd op samenwerking. Ik wil graag mijn dank uitspreken aan iedereen die hieraan heeft meegewerkt. U, onze inwoner, bent openhartig geweest over de betekenis van gezondheid. We hebben uw input meegenomen bij het opstellen van deze visie. Daarnaast zijn we in gesprek gegaan met onze partners in het werkveld en hebben ook zij een actieve bijdrage geleverd aan een gezonder Deurne.

Ik nodig u uit om deze visie te lezen en met ons mee te blijven denken. Uw betrokkenheid is van onschatbare waarde voor een gezond Deurne.

Met vriendelijke groet,

Riny van Rinsum, Wethouder

“ In deze gezondheidsvisie ligt het accent niet op ziekte, maar op mensen zelf. Op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt ”

Inhoudsopgave

Een brede blik op gezondheid

De focus verschuift van de transformatie van het sociaal domein naar een focus op gezondheid breed, inclusief aandacht voor de leefomgeving, sociaal en fysiek. We sluiten aan bij de zes dimensies van het gedachtegoed Positieve Gezondheid. We werken samen aan vijf opgaven. Mét en voor all inwoners.

Introductie	6
Waarom een gezondheidsvisie?	6
Een visie van ons samen!	7
Waar komen we vandaan?	12
Waar gaan we naar toe?	18
Deurnese visie op gezondheid	22
• Gezondheid is belangrijk	22
• Gezondheid is breed	23
• Gezondheid is persoonlijk	24
• Gezondheid van de inwoner staat centraal	26
Werken aan vijf gezondheidsopgaven	30
• Gezonde leefstijl makkelijker maken	36
• Mentale gezondheid en weerbaarheid	40
• Gelijke Kansen	44
• Vitaal (oud) in eigen buurt	50
• Werk en andere zinvolle daginvulling	54
Hoe samen verder?	58

Introductie

Waarom een gezondheidsvisie?

Deurne wil dat alle inwoners op een prettige manier in hun eigen omgeving kunnen leven. De gemeente zet koers naar een gezonder Deurne. Gezondheid is belangrijk voor iedereen. Het gaat niet alleen over lichamelijke of mentale gezondheid, maar over veerkracht, over meedoen in de maatschappij, betekenisvol werk en over de omgeving waarin je leeft.

Met deze visie geven we invulling aan de kernopgave 'Een Gezonder Deurne' uit het raadsprogramma 2022-2026. Deze gezondheidsvisie is leidend voor het sociaal en maatschappelijk domein. En raakt op relevante onderdelen de omgevingsvisie.

In deze visie vertellen we waar we naartoe willen met Deurne, en het vervangt de Beleidsnota sociaal domein uit 2018. Inhoudelijk geeft deze visie richting aan:

- de uitvoering van de transformatie van het sociaal domein, van zorg naar preventie én gezondheid;
- de uitvoering van de Jeugdwet, Hervormingsagenda jeugd, Participatiewet, en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo);
- de uitvoering van andere sociale taken, zoals het beleid voor minima, jongeren, nieuwkomers, onderwijs, cultuur en sport;
- en tot slot aan de uitvoering van taken buiten het sociaal domein waarin gezondheid een rol speelt.

Een visie van ons samen!

In september 2023 stelde het college de startnotitie voor het opstellen van het nieuwe gezondheidsbeleid vast. Daarin werd afgesproken om te komen tot een: "samenhangend, gedragen en breed gezondheidsbeleid dat de reikwijdte van alle thema's in het maatschappelijk domein bestrijkt. Gezondheid gaat ons allemaal aan. Daarom hebben wij deze visie met veel verschillende inwoners en organisaties gemaakt. Na het vaststellen van de startnotitie hebben we op de volgende momenten inwoners, samenwerkingspartners en raads(commis)sieleden betrokken.

• Interviews samenwerkingspartners

In het najaar startte ons participatieproces door interviews te houden met samenwerkingspartners, zoals LEEF!, Senzer en Zorg in Deurne. We brachten belangrijke onderwerpen en stakeholders in beeld om te verwerken in een participatieplan.

• Evaluatie Beleidsnota sociaal domein 2018

Met collega's en leden van de Cliëntenraad en de Participatieraad sociaal domein (nu samen de Adviesraad sociaal domein in oprichting) evalueerden we de vigerende beleidsnota sociaal domein, uit 2018.

• De Trendanalyse Gezondheid 2023

Raads(commis)sieleden en collega's vanuit alle beleidsvelden namen we in diverse bijeenkomsten mee tussen januari en maart 2024 in het gedachtegoed van positieve gezondheid en een analyse van trends en ontwikkeling op het gebied van gezondheid.

- **Verdiepingsessies met samenwerkingspartners en werksessie met raad(scommissieleden)**

Uit de trendanalyse tekende zich een tiental gezondheidsopgaven af. Die zijn in verdiepingssessies en werksessies nader uitgediept. De input hieruit heeft geleid tot de gezondheidsopgaven zoals die nu zijn opgenomen in dit document.

- **Breed ophalen inwoners**

In maart en april is met behulp van professionele interviewers breed onder inwoners opgehaald hoe zij tegen gezondheid aankijken. Cijfers hiervan, citaten en veel gemaakte opmerkingen vanuit het participatietraject zijn opgenomen in dit document ter onderbouwing en illustratie.

Via (online) vragenlijsten hebben we een grote groep inwoners laagdrempelig bereikt. We spraken ook inwoners tijdens groepsinterviews en straatgesprekken in de kernen en het buitengebied. We bereikten daarmee diverse leeftijden en doelgroepen, waaronder kinderen, jongvolwassenen, senioren, ondernemers, nieuwkomers en inwoners met zorgvragen. Inwoners die we via een online vragenlijst mogelijk anders niet hadden bereikt.

- **Adviesraad sociaal domein i.o.**

aan de Adviesraad sociaal domein i.o. Eerst is ambtelijk input opgehaald. Vervolgens is het definitief concept voorgelegd ter advisering aan het college.

Zorgaanbieder ORO gaf aan, “ We waarderen het dat de gemeente ons om input vraagt, we vinden het fijn dat we worden gezien en gehoord. ”

Focus op mentale gezondheid

“Hoi, mijn naam is Sanne. Ik ben 21 jaar en woon in de wijk de Heiakker in Deurne. Als student bestuurskunde weet ik best aardig hoe het werkt in overheidsland. Ik beseft dan ook dat de gemeente Deurne behoorlijk wat onderneemt als het om de gezondheid van haar inwoners gaat. Al weet ik eerlijk gezegd ook weer niet helemaal wát ze dan precies doen.”

“Zelf wil ik ook gewoon nu kunnen genieten, ook van de kleine dingen die het leven brengt.”

“Zelf vind ik mentale gezondheid het allerbelangrijkste aspect van gezondheid. Je mentale gezondheid vormt namelijk een belangrijke basis in je leven. Het bepaalt voor een groot gedeelte hoe je door het leven loopt. Daarbij denk ik dat het goed is om niet te ver vooruit te kijken. Je kunt je wel focussen op doelen die ver weg liggen, maar dan vergeet je misschien wel aandacht te hebben voor het heden. Zelf wil ik ook gewoon nu kunnen genieten, ook van de kleine dingen die het leven brengt.”

Sanne

Behoeftte om op weg geholpen te worden

Het Taalcafé is een initiatief waarbij inwoners van de gemeente Deurne door vrijwilligers worden begeleid in het leren van de Nederlandse taal. In gesprek met de deelnemers van het Taalcafé leren we wat zij belangrijk vinden op het gebied van gezondheid.

“We vinden het fijn om te sporten, vaak gaan we lekker wandelen of fietsen. Nog liever sluiten we aan bij een vereniging of sportschool. Maar dat is voor ons best moeilijk, het is vaak te duur of we weten niet wie we moeten bellen. Dat is op meerdere gebieden lastig. Soms willen we iets, maar weten we niet zo goed wie we daarvoor moeten vragen. Bijvoorbeeld als het gaat om het krijgen van zorg, het volgen van onderwijs of het oppakken van vrijwilligerswerk of betaald werk. We zitten vol energie en hebben zin om aan de slag te gaan. Het zou ons helpen als er bijvoorbeeld een website komt waarop informatie te vinden is.”

“We vinden het belangrijk om de Nederlandse taal te leren. Dan kunnen we echt meedoen in Nederland.”

Daarom komen we bijna elke donderdag hier samen. Het gaat al steeds beter, we samen. Het gaat al steeds beter, we helpen elkaar ook goed. Bovendien is het eigenlijk ook gewoon best wel gezellig hier!”

Taalcafé Deurne

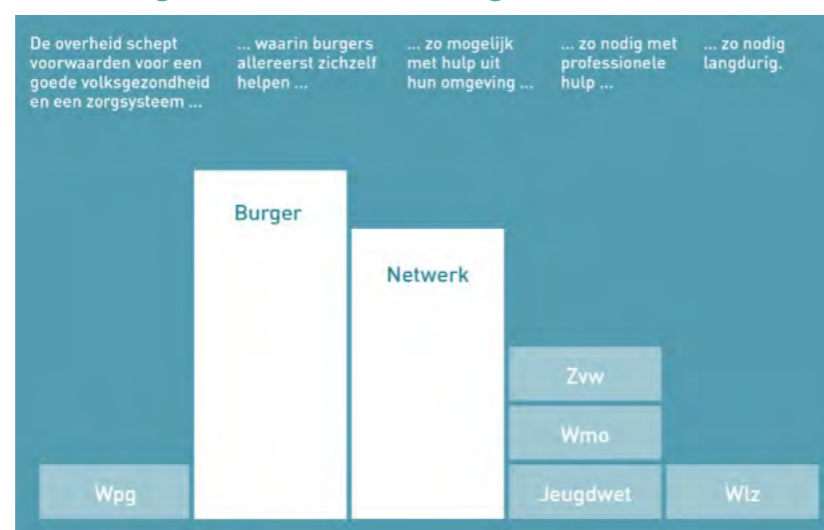
Waar komen we vandaan?

Met deze visie bepalen we onze richting voor de toekomst. Dan is het nodig om duidelijk te hebben waar we vandaan komen.

Van decentraliseren naar transformeren

Het is al bijna 10 jaar geleden dat de decentralisatie van taken in het sociaal domein plaatsvond. Als gemeente Deurne kregen we er hiermee een omvangrijk takenpakket bij op het gebied van jeugd, participatie en maatschappelijke ondersteuning. Dit wettelijke pakket kwam tegelijk met een veranderopgave: ook wel de transformatie van het sociaal domein genoemd. Het doel hiervan was een aanpassing van het zorgstelsel, waarbij de overheid dichterbij de inwoner kwam te staan. En meer preventief te werk zou gaan. De focus verschoof van het verstrekken van voorzieningen naar het voorkomen van ziekte. Naarmate we door de jaren de nieuwe taken van de decentralisatie ingeregeld hadden, konden we ons meer en meer gaan richten op deze transformatie.

Wat is de gedachte achter het zorgstelsel?

Bron: De Argumentenfabriek en het Platform Zó werkt de zorg

Evaluatie Beleidsnota sociaal domein 2018

In 2018 stelde de gemeenteraad het beleidsplan sociaal domein 2018-2021 vast. Hiermee maakte Deurne werk van de transformatie in het sociaal domein. De ambitie van destijds ziet u in de afbeelding hieronder.

In het najaar van 2023 hebben we het beleidsplan, samen met de participatieraad en cliëntenraad geëvalueerd. We hebben geconcludeerd dat de koers en veel inzichten uit het beleidsplan grotendeels nog steeds relevant zijn, waarmee we met onze gezondheidsvisie dus kunnen voortbouwen op de 'fundamenten van het huis' uit de beleidsnota 2018. De grondhouding bevatte onder andere het gedachtegoed van positieve gezondheid. Deze staat centraal in deze nieuwe gezondheidsvisie.

Maar ook dat we al veel en belangrijke stappen gezet hebben in de transformatie die ons gebracht hebben tot waar we nu staan.

Preventie staat hoger op de politieke- en beleidsagenda en er zijn meer investeringen in preventieve interventies.

De **grondhouding, zoals hierboven omschreven**, is onderdeel van de denk- en werkwijze geworden van de praktijk. Denk aan het opzetten van innovatieve projecten en pilots en ontschotten van budgetten. De samenwerking met netwerkpartners is sterker en beter gestructureerd, ook regionaal en landelijk.

Communicatie is **mensgericht**. We werken **vraaggericht**, op basis van vraagverheldering, én er is minder focus op productgericht aanbod. De drempel om hulp te durven vragen blijft echter nog te hoog. Samenwerking binnen het lokale netwerk¹ wordt gezien als een verbeterpunt om sneller op te schalen naar passende hulp. De voorbeelden op deze pagina over Zorg in Deurne maken dit duidelijk.

Zorg in Deurne heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het transformeren van de zorg en het welzijnswerk.

Een voorbeeld hiervan is dat het hele team dezelfde motiverende gesprekstechniek toepast tijdens contacten met de inwoner. De focus van deze gesprekstechniek ligt op drijfveren en de motivatie van inwoners en dus ook op wat zij zelf kunnen en willen bijdragen, in plaats van op hun ziekte of klacht. Daarbij kijken de medewerkers samen met de inwoners welke noodzakelijke ondersteuning vanuit de gemeente passend is.

Zorg in Deurne als netwerkorganisatie heeft ook geïnvesteerd in een integrale samenwerking tussen de medewerkers die betrokken zijn bij zorg aan inwoners van Deurne in brede zin. Een voorbeeld hiervan is het schakelteam. In dit team werken professionals van verschillende organisaties samen. Dat betekent dat zij breder kijken en handelen dan de belangen en taken van de eigen organisatie en altijd de inwoner centraal stellen. Op deze manier doorbreekt het team taboes en maakt het kwetsbare (thuis)situaties met meervoudige problematiek beter bespreekbaar. Deze brede en innovatieve werkwijze is de afgelopen jaren ontwikkeld vanuit de Deurnese 'proeftuin' en in alle clusters van Zorg in Deurne geïmplementeerd.

1. Denk aan partners als LEV, Senzer, MEE, Grip Op Schuld, politie e.d.

Waar komen we vandaan?

Meedoen in de samenleving

ORO is een zorgaanbieder die gespecialiseerd is in de zorg, ondersteuning en begeleiding van mensen van alle leeftijden met een verstandelijke beperking of een ontwikkelingsachterstand. ORO heeft circa tachtig locaties in de regio Zuidoost-Brabant. Eén van de locaties is Smalle Haven in de wijk Koolhof in Deurne.

“We vinden het belangrijk om mee te kunnen doen in de samenleving. Samen met onze begeleiders kijken we naar wat we wél kunnen. Vaak werken we gewoon, dat doen we allemaal op een manier die bij onze eigen situatie past. We vinden het leuk om mee te sporten bij een sportvereniging. Dat lukt ons niet altijd zelfstandig, daarom is het fijn als er een G-team of extra begeleiding is voor ons. Ook maken we graag muziek. Eén keer per week spelen we piano in het gemeentehuis in Deurne of treden we op met onze Korte Rockband. Komen jullie ook een keer luisteren?”

ORO

Fysiek gezond zijn om leuke dingen te doen

Scouting St. Jozef

Scouting St. Jozef is al sinds 1955 actief in de Sint Jozef Parochie in Deurne en heeft groepen in verschillende leeftijdscategorieën. We spraken de Welpen: de groep kinderen van 7 tot en met 11 jaar.

“Gezond zijn betekent veel groente en fruit eten en regelmatig sporten. Wij vinden het belangrijk om fit te zijn. Want als je fit bent dan kan je naar school toe om nieuwe dingen te leren, afspreken met vriendjes en vriendinnetjes en leuke dingen doen. Bijvoorbeeld naar een pretpark gaan!”

“De scouting helpt ons met onze gezondheid. Doordat we sportief en actief bezig zijn. We maken vrienden en doen spelletjes, zoals wc-tikkertje. Daarnaast leren we hoe een kompas werkt en hoe we moeten samenwerken. Dat doen we bijvoorbeeld door samen, vastgebonden aan een touw, te voetballen. Andere dingen die we doen zijn pionieren, parcoursen en andere buitenspelletjes.”

“Nog een ding willen we graag meegeven: we willen zo zelfstandig mogelijk zijn en dan is het fijn als de gemeente Deurne kijkt wat een individu nodig heeft, bijvoorbeeld bij het aanvragen van een driewieler.”

Waar gaan we naar toe?

De afgelopen jaren is gewerkt aan een fundament waar we verder op kunnen bouwen. De transformatie is namelijk nog niet afgerond. Hieronder geven we de (voornaamste) redenen voor een hernieuwde visie.

Veel veranderingen in de samenleving

We hebben eind 2023 trends en ontwikkeling van gezondheid geanalyseerd². We leven steeds langer en leren meer over de oorzaken en gevolgen van ziekte en gezondheid. Tegelijk leven we vaker en langer met chronische (welvaarts-)ziekten en stijgen de zorgkosten snel. De samenleving is druk, en meer gericht op het individu en op individueel presteren. Dat brengt nieuwe uitdagingen met zich mee, zoals stress, psychische klachten bij jongeren, of eenzaamheid onder ouderen. De wereld digitaliseert en technologische (zorg-)innovaties brengen ons nieuwe oplossingen. Die kunnen de kwaliteit van de zorg verbeteren, of tijd en middelen besparen, maar dat geldt niet altijd en voor iedereen.

Een tweedeling tussen groepen in de samenleving tekent zich steeds duidelijker af, en daartussen gaapt ook een gezondheidskloof. Er zijn grote verschillen in (ervaren) gezondheid tussen groepen, generaties, wijken en regio's. Meer mensen hebben recentelijk moeite met rondkomen, met sociaal verbonden blijven, mede omdat de bestaanszekerheid onder druk staat. Wanneer de stress van 'overleven' centraal staat, drukt dat ernstig op onze ervaren gezondheid. Ook spanningen op wereldniveau hebben invloed op ons welbevinden. Denk aan de lokale effecten van oorlog of klimaatveranderingen, zoals prijsstijgingen en energiearmoede, of migratiestromen. De druk op de draagkracht van onze leefomgeving neemt toe, terwijl we aan die leefomgeving ook hoge eisen stellen.

Er zijn aanhoudende personeelstekorten in vitale sectoren als zorg, welzijnswerk en onderwijs. We moeten langer thuis (kunnen) wonen en willen gezonder leven. De vergrijzende samenleving leunt dan ook steeds meer op mantelzorgers, op vrijwilligers en informele zorg en ondersteuning. Tegelijk zien we in Deurne een rijk sociaal verenigingsleven, relatief veel mantelzorgers en een hoge mate van gemeenschapszin in de wijken en kernen. Inwoners zijn bovengemiddeld tevreden over de samenhang en verbondenheid in hun buurt.

De Deurnese samenleving verandert en groeit sneller als onderdeel van de Metropool Regio Eindhoven. De economische trekkracht van de regio brengt migratiebewegingen met zich mee dat ook zijn effect zal hebben op Deurne. Dit vraagt om een versnelde aanpak van de hierboven genoemde vraagstukken. Het inzetten op de al aanwezige kracht van Deurne blijft belangrijk.

Nieuwe wettelijke taken en opdrachten

Er zijn nieuwe wettelijke taken en opdrachten in reactie op het groeiende belang van gezondheid, zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord, Integraal Zorg Akkoord en de Omgevingswet. Deze bieden tal van mogelijkheden om de gezondheid van inwoners te verbeteren en beter te verankeren in beleid en uitvoering. Diverse partijen vragen hierin medewerking van de gemeente. Met deze visie bepalen we waar we als gemeente Deurne op focussen.

Belang van samenwerken

De verbreding van de aandacht en instrumenten voor gezondheidsbeleid vraagt dat we meer verschillende partijen en expertise nodig hebben, ook buiten het sociaal domein en de zorg. Als gemeente pakken we daarbinnen een 'verbindende regierol' (meer daarover in het volgende deel). Het betrekken van inwoners en organisaties bij de ontwikkeling van deze visie is noodzakelijk en werkt als een vliegwiel, omdat wij vanuit een gedragen visie gericht samenwerken.

2. Trendanalyse Gezondheid gemeente Deurne, opgesteld najaar 2023. Zie raadscommissie 8-2-2024.

MIJN POSITIEVE GEZONDHEID

- Zorgen voor jezelf
- Je grenzen kennen
- Kennis van gezondheid
- Omgaan met tijd
- Omgaan met geld
- Kunnen werken
- Hulp kunnen vragen

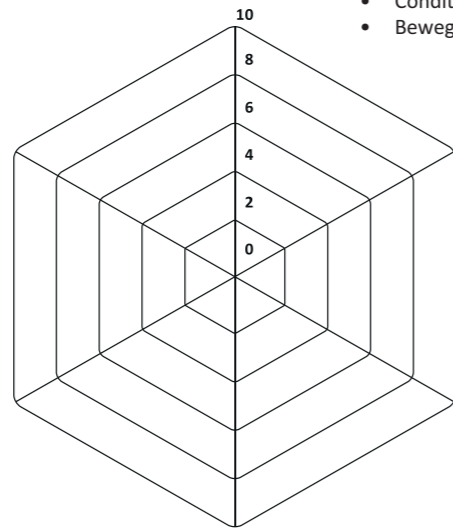

DAGELIJKS
FUNCTIONEREN

MEEDOEN

- Sociale contacten
- Serieus genomen worden
- Samen leuke dingen doen
- Steun van anderen
- Erbij horen
- Zinvolle dingen doen
- Interesse in de maatschappij

KWALITEIT VAN LEVEN

- Je gezond voelen
- Fitheid
- Geen klachten en pijn
- Slapen
- Eten
- Seksualiteit
- Conditie
- Bewegen

MENTAAL
WELBEVINDEN

- Onthouden
- Concentreren
- Communiceren
- Vrolijk zijn
- Jezelf accepteren
- Omgaan met verandering
- Gevoel van controle

ZINGEVING

- Zinvol leven
- Levenslust
- Idealen willen bereiken
- Vertrouwen hebben
- Accepteren
- Dankbaarheid
- Blijven leren
- Genieten
- Gelukkig zijn
- Lekker in je vel zitten
- Balans
- Je veilig voelen
- Intimiteit
- Hoe je woont
- Rondkomen met je geld

Spinnenweb Positieve gezondheid

Het spinnenweb van positieve gezondheid is gebaseerd op honderden bepalende factoren die Machteld Huber in haar onderzoek heeft geïdentificeerd als indicatoren van gezondheid. Dit heeft ze teruggebracht naar 44 aspecten verdeeld over de zes dimensies afgebeeld hiernaast. Het spinnenweb is een gesprekstoel en een visualisatie van het onderzoek van Machteld Huber.

Zij onderzocht wat mensen verstaan onder 'gezond zijn'. Daaruit blijkt dat de nadruk niet op (de afwezigheid van) ziekte en beperkingen ligt (het traditionele 'zorgdenken'), maar ook op zaken als participatie, lekker in je vel zitten en een betekenisvol leven. Mensen willen zingeving ervaren, meedoen en erbij horen. En als er uitdagingen en tegenslagen in het leven zijn (fysieke, emotionele en/of sociale) willen zij hier zelf of samen met hun omgeving mee om kunnen gaan. Het behouden van veerkracht, eigen regie en aanpassingsvermogen zijn dan vaak belangrijker dan strikt de afwezigheid van ziekte(n).

Bron: Institute of Positive Health (IPH) www.iph.nl

Positieve gezondheid: Gezondheid als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven.

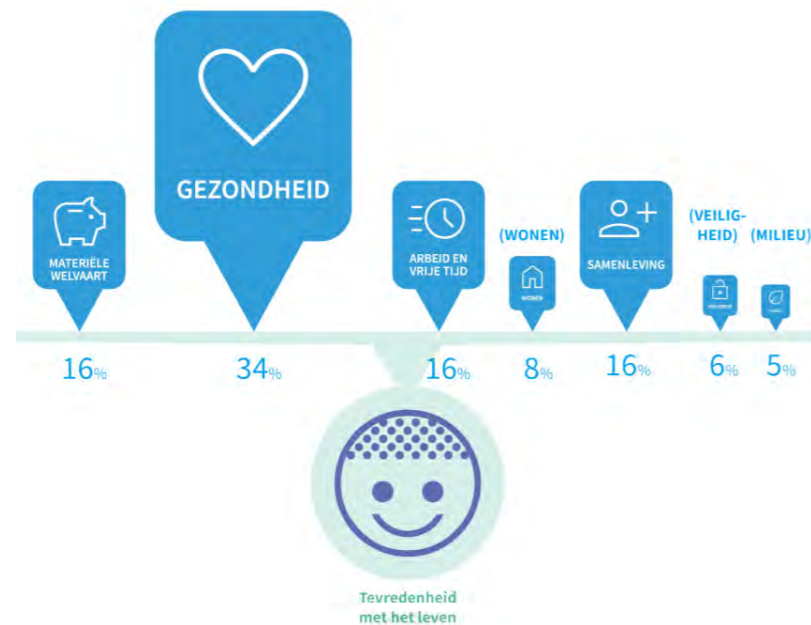

Deurnese visie op gezondheid

Gezondheid is belangrijk

Gezondheid is van belang voor iedereen. Dit wordt bevestigd in een provinciaal onderzoek door PON/Telos³ over de ervaren brede welvaart van Brabanders in 2022. De onderzoekers stelde de vraag, “Hoe tevreden zijn Brabanders met hun mogelijkheden op de thema’s: welbevinden, gezondheid, materiële welvaart, arbeid & vrije tijd, samenleving, wonen, veiligheid en milieu?”. Tevredenheid met de eigen gezondheid draagt het meest bij aan de tevredenheid met het leven in het algemeen (zie de afbeelding). En dan is met name de psychische gezondheid belangrijk.

Deze resultaten bevestigen het belang dat de Deurnese raad geeft aan gezondheid: “Gezondheid is voor iedereen van belang, omdat het ervoor zorgt dat inwoners zich op alle leefgebieden prettig voelen en mee kunnen doen in de samenleving.”

Gezondheid is breed

Gezondheid is een ingewikkelde combinatie van allerlei onderdelen. Hoe gezond we ons voelen is voor iedereen anders. Over het algemeen geldt dat mensen die een goede gezondheid ervaren gelukkiger, productiever en zelfredzamer zijn. En dat zij beter in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving en anderen te ondersteunen.

Er zijn meerdere concepten die een bredere benadering vanuit het perspectief van het individu kiezen. Naast ‘Brede Welvaart’ kan je denken aan ‘van Ziekte en Zorg naar Gezondheid en Gedrag’ en ‘normaliseren’⁴. In Nederland werken steeds meer partijen, waaronder zorg- en welzijnsorganisaties, gemeenten, GGD-en en onderwijsinstellingen vanuit een breed perspectief op gezondheid.

We sluiten aan bij het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Dat gaat namelijk ook uit van een brede blik op gezondheid. Positieve gezondheid wordt gedragen en geïmplementeerd in de praktijk door welzijnspartners en overheden. Het is eenvoudig toepasbaar, ook in de (medische en langdurige) zorg en in ruimtelijke vraagstukken.

Gezondheid is persoonlijk

Gezondheid is een begrip dat zonder context en tijdbepaling moeilijk te interpreteren en hanteren is. Het RIVM adviseerde in een rapport van 2023 dan ook dat: “het van groot belang is om samen met alle betrokkenen af te spreken wat je precies bedoelt met ‘gezondheid’ en hier gezamenlijke ambities voor op te stellen, zodat iedereen het over hetzelfde heeft.”

3. Ervaren Brede Welvaart Noord-Brabant 2022 (hetpon-telos.nl)

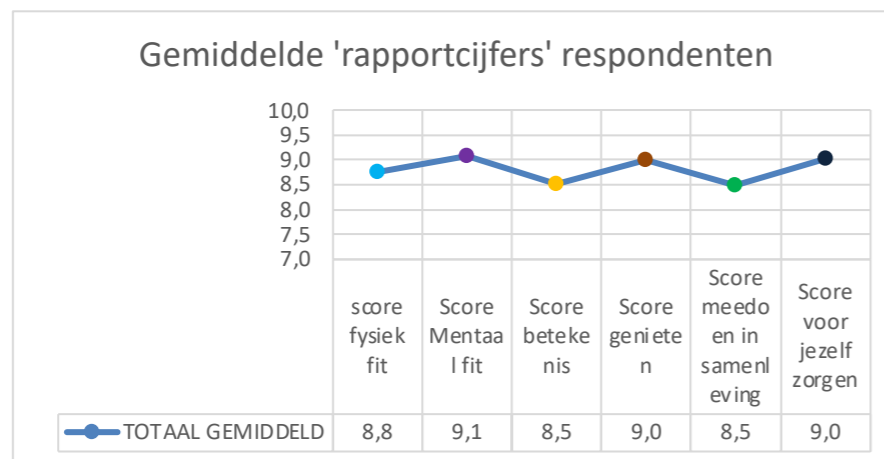
Waar gaan we naar toe? Deurnese visie op gezondheid

4. RIVM, Het gebruik van brede gezondheidsconcepten, december 2019.

Waar gaan we naar toe? Deurnese visie op gezondheid

Wat onze inwoners belangrijk vinden

We hebben in maart 2024 ongeveer 500 Deurnenaren gevraagd wat 'gezond zijn' voor hen betekent. Deels via online enquêtes en deels op straat en tijdens bijeenkomsten in meerdere kernen. Dit om na te gaan of zij de zes dimensies van positieve gezondheid gebruiken in het beoordelen van hun gezondheid. Deze bevestigen dat inwoners alle 6 de dimensies van groot belang vinden met waarderingen tussen 8,5 en 9,1. En dus dat ook zij een brede blik op gezondheid hanteren.

Als we inwoners vragen wie of wat ze vooral kan helpen bij het verbeteren van hun gezondheid noemen ze vooral een gezonde leefomgeving en dat ze verbetering zelf regelen. Dicht daar opvolgend geven de respondenten aan hulp te verwachten van hun sociale omgeving. Ze geven nauwelijks aan hulp van de gemeente te verwachten als het om hun persoonlijke gezondheid gaat. Inwoners lijken echter geen scherp beeld te hebben wat de gemeente allemaal doet.

Wat inwoners aangeven sluit aan bij de aspecten van positieve gezondheid. We verwachten daarmee draagvlak voor het toepassen van een brede blik op gezondheid binnen het beleid, inclusief aandacht voor het effect van de omgeving.

Wat onze samenwerkingspartners belangrijk vinden

Ons netwerk van professionele organisaties bevestigt het belang van een brede blik op gezondheid, waarmee de wensen en behoeften van inwoners meer centraal staan. Deze gedeelde visie maakt het makkelijker om samen op te trekken over de grenzen van organisaties en taakvelden heen. Bijvoorbeeld tussen het ruimtelijk en sociaal domein. Of tussen organisaties als de gemeente, het onderwijs, zorgpartners, ondernemers (bedrijfsleven). Het helpt bovendien om de samenwerking te versterken met zorg- en welzijnsorganisaties en zorgverzekeraars.

Samen leren we hoe we nog beter aansluiten op de leefwereld en behoeften van onze inwoners. De welzijns- en zorgpartners hebben hier al stappen in gezet. Wat zij hebben geleerd willen zij nu ook overbrengen naar inwoners en hun sociale netwerk. En ook richting andere domeinen.

Gezondheid in alle beleidsterreinen

We richten ons ook op factoren in alle beleidsvelden die een belangrijke invloed hebben op de algemene gezondheidstoestand van de bevolking. Dus ook die buiten het domein van de publieke gezondheid vallen. Dit sluit aan bij de gemeenteraad die vraagt om: "een samenhangend gezondheidsbeleid, waarin gezondheid in een brede context (organisatiebreed) wordt meegewogen in de besluitvorming". Gezondheidsvraagstukken worden dus domeinoverstijgend aangepakt. Dit betekent dat gezondheid in Deurne in alle beleidsdomeinen en kernopgaven wordt geïntegreerd en meegewogen. Zo worden óók in economische en ruimtelijke plannen de effecten op gezondheid voortaan integraal meegewogen. En hiermee het welzijn van onze inwoners.

Gezondheid van de inwoner staat centraal

We zien gezondheid door de bril van onze inwoners. Dit betekent dat we een groot belang toekennen aan gezondheid en hier met een brede blik naar kijken, volgens de zes dimensies van Positieve gezondheid. Gezond zijn is van cruciaal belang voor een prettig leven. We beginnen bij de vraag wat iemand zélf wil, kan en eventueel aan ondersteuning nodig heeft. Dit betekent méér aandacht voor preventie en veerkrachtversterking in plaats van (achteraf) behandelen bij ziekte en zorgvragen.

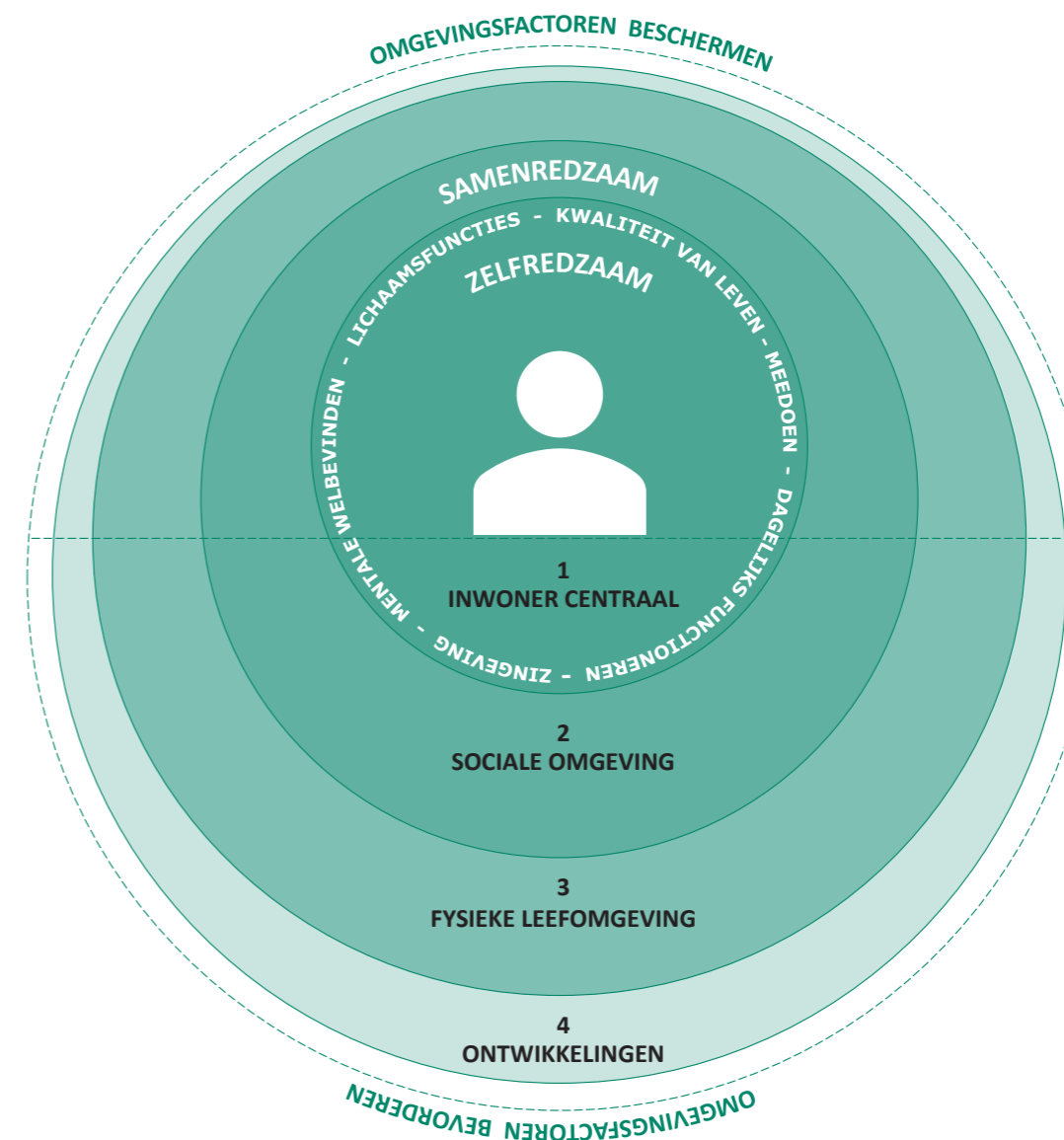
De focus verschuift van de transformatie in het sociaal domein naar een focus op gezondheid breed. **Individuele factoren** zoals leefstijl en persoonlijke kenmerken zijn van belang, maar ook de **omgevingsfactoren** afgebeeld hiernaast spelen een rol. We onderscheiden binnen de omgevingsfactoren de sociale omgeving, de fysieke omgeving én algemene ontwikkelingen (maatschappelijke, economische, technologische). Deze factoren beschermen en bevorderen gezondheid.

De factoren zijn afgebeeld als lagen om de inwoner heen. Ze dragen vooral omdat wij met name inzetten op het bevorderen van gezondheid. De lagen vormen zich ook over de inwoner heen, waarmee we de beschermende kant van maatregelen en beleid benadrukken. Hiermee ondersteunen we de groei van de eigen kracht van de inwoner, die de regie houdt.

We willen al deze factoren 'benutten' om gezondheidswinst te behalen. De komende jaren leggen we nog meer de focus op de winst die we via omgevingsfactoren als de sociale omgeving en de fysieke omgeving kunnen behalen. Er werken meerdere personen en partijen samen om de gezondheid van zichzelf of anderen te verbeteren. Ieder met zijn eigen rol en expertise. We willen als gemeente de impact op gezondheid vergroten door samenwerken te versterken.

Factoren die de gezondheid bevorderen en beschermen beter benutten

1. **Inwoner centraal** met aspecten positieve gezondheid centraal, gesteund door persoonlijke eigenschappen, leefstijl en vaardigheden.
2. **Sociale omgeving**, inclusief directe relaties en netwerken.
3. **Fysieke leefomgeving**, o.a. voorzieningen, openbare ruimte, woningen, milieu.
4. **Ontwikkelingen** maatschappelijke, economische en technologische.

Verbindende regierol

Welke rol zien wij voor de gemeente bij het realiseren van deze visie? We zijn (wettelijk) verantwoordelijk voor het nemen van de regie bij het ontwikkelen van lokaal gezondheidsbeleid. Een verantwoordelijkheid die we graag nemen. Gezondheid weegt de gemeente mee in alle beleidsvelden én we werken vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Dit doen we binnen onze organisatie, maar ook daarbuiten.

In samenwerking met zorg- en welzijnsorganisaties, het onderwijs of aanbieders van preventieve activiteiten zetten we in op commitment op de 'inhoud' en het faciliteren van het (samenwerkings-)proces. Soms is de gemeente dus ook facilitator, coördinator en/of opdrachtgever in het lokale netwerk, zoals bij het mogelijk maken van uitvoeringsprojecten waarvoor de gemeente een specifieke uitkering ontvangt.

Voorbeeld Kansrijke Start

Een goede, kansrijke start is een belangrijke basis voor een gezond en gelukkig leven. Daarvoor is inzet op de weerbaarheid en opvoedkracht van ouders belangrijk. Momenteel ervaart in Deurne 37% van de ouders soms of vaak problemen bij de opvoeding en 8% geeft aan het niet zelf te redden en hierbij ondersteuning nodig te hebben (GGD BZO, Kindmonitor 2021). Mede daarom hebben we initiatief genomen om samen met de GGD een coalitie Kansrijke Start te vormen. In de werkgroep verbinden en coördineren we de inzet van de betrokken organisaties. We dragen bij aan de uitvoering van een programma met diverse projecten die gericht zijn op de eerste 1000 dagen van elk kind dat in een kwetsbare situatie zit. In zo'n situatie is het belang van een omgeving die meewerkt groot.

Werken aan vijf gezondheidsopgaven

Het brede participatieproces en een onderzoek naar trends en ontwikkelingen hebben geleid tot vijf gezondheidsopgaven. De vijf opgaven zijn de basis voor bestaande en nieuwe inzet voor het bereiken van een gezond Deurne.

Per opgave formuleren we een ambitie. Om onze inzet te richten op het behalen van de meeste impact geven we uitgangspunten per opgave mee. Deze zijn gericht op het versterken van de zelfredzaamheid van de inwoner en zijn omgeving. Zo veel mogelijk stimulerend en ondersteund. We stellen randvoorwaarden daar waar het extra nodig is om inwoners te beschermen.

Vijf gezondheidsopgaven

Gezonde leefstijl makkelijker maken

Mentale gezondheid en weerbaarheid

Gelijke kansen

Vitaal (oud) in eigen buurt

Werk en andere zinvolle daginvulling

Deze gezondheidsopgaven zijn omvangrijk en hebben een grote impact op de samenleving, maar zijn wel beïnvloedbaar. We werken vanuit verschillende invalshoeken aan de opgaven met een groot aantal mensen en organisaties. Dit maakt het soms ook complex. We benutten koppelkansen: acties of doelen van andere projecten of beleidsvelden combineren we om met minder inzet meer te bereiken. We zoeken daarbij creatieve oplossingen om de gezondheidsopgaven te realiseren. Soms moeten er ook moeilijke keuzes gemaakt moeten. De gemeente hanteert daarvoor het volgende afwegingskader voor een gezond Deurne.

Afwegingskader gezondheid meewegen in (beleids)voorstellen?

1. Kan deze keuze een bijdrage leveren (positief/negatief) aan een gezondheidsopgave?

2. Zo ja, dan beantwoorden we deze vervolgvragen om de impact op gezondheid scherp te krijgen, en negatieve gezondheidseffecten tegen te gaan:

- Zijn er koppelkansen tussen opgaven of projecten die de impact op gezondheid versterken? Welke?

Bijvoorbeeld het opstellen van ketenaanpakken of het uitvoeren van beheer en onderhoud van gebouwen tegelijk met aanpassingen voor energemaatregelen en levensloopbestendigheid. Of is een koppeling nodig, zoals activiteiten/organisaties die huisvesting nodig hebben?

- Hoe verhoudt de inzet/lasten zich tot de impact op de gezondheidsopgave? Zijn de kosten en baten in balans? Of zijn de kosten, inzet of nadelen te hoog of te groot? Is er een quick win? Vraagt het om een innovatieve oplossing (bv. een pilot)? Loont het doorvoeren van een aanvulling op wettelijke eisen?

- Welke gerichte keuzes zijn nodig om een positieve impact te maken op de gezondheidsopgave? Dit kan om wijken of buurten gaan of bepaalde kwetsbare groepen. De opgave en de plek bepalen wat er nodig is. Zie ook uitgangspunten voor gerichte keuzes per opgave.

- Zijn korte termijn doelen afgewogen tegen de lange termijn gezondheidsambities? Denk aan kortetermijnwinst voor economische activiteiten versus behoud van kwalitatief gezonde leefomgeving met ruimte, schone lucht/water en voldoende groen op langere termijn.

- Moet de keuze structureel zijn om langdurig positief impact te hebben op gezondheid? Zo ja, wat is hiervoor nodig?

Drempels verlagen

Violetta

“Ik ben Violetta, woonachtig in Zeilberg en moeder van zes kinderen! Ik heb in mijn leven behoorlijk wat meegemaakt. Zo ben ik opgegroeid in een gezin met veel spanningen: onder andere door financiële zorgen. Daarnaast heb ik een vervelende scheiding achter de rug. Ook heb ik een auto ongeluk gehad, waardoor ik twee jaar in een rolstoel heb gezeten en mijn carrière als professioneel danseres heb moeten opgeven. Dit alles doet wat met een mens: psychisch werd ik kwetsbaar en ook lichamelijk kreeg ik te maken met uitdagingen.”

“De afgelopen 10 jaar heb ik hard gewerkt om mijn leven weer op de rit te krijgen. Ik heb gekeken waar ik stress van kreeg en hoe ik dat kon aanpakken. Daarbij heb ik hulp gehad van verschillende instanties. Soms schaamde ik mij wel eens of voelde ik een drempel om hulp te vragen. Inmiddels heb ik mijn basis op weer op orde. Wel maak ik mij nog zorgen om de toekomst.”

“Ik vind het belangrijk dat we de drempel om hulp te vragen zo laag mogelijk krijgen. Ik weet en zie dat mensen zich schamen, het moeilijk vinden om hulp te vragen en soms ook niet weten waar ze terecht kunnen. Laten we daar samen aandacht voor hebben. Inmiddels help ik anderen op weg in hun leven. Dat voelt goed: dan is alles wat ik mee heb gemaakt, niet voor niets geweest. Mijn oproep: kijk naar elkaar om, probeer signalen op te pikken en het verschil te maken voor een ander.”

“Ik vind het belangrijk dat we de drempel om hulp te vragen zo laag mogelijk krijgen.”

Gezonde leefstijl makkelijker maken

Gezonde leefstijl makkelijker maken

Ieder inwoner bewandelt zijn eigen route naar gezondheid. Gemeente en hulpverleners werken samen, zodat inwoners makkelijker een gezonde route kunnen kiezen.

Ambitie

Inwoners maken vanuit hun eigen kracht gezonde(re) leefstijlkeuzes.

Uitgangspunten

1. WE RICHTEN ons op factoren waarmee we het meeste (fysieke) gezondheidswinst kunnen behalen voor onze inwoners.
2. WE VERSTERKEN het doenvermogen van inwoners.
3. WE STELLEN de juiste randvoorwaarden om een gezonde leefstijl gemakkelijker te maken.

Gezonde leefstijl makkelijker maken

Onze leefstijl en (individueel) gedrag hebben een grote impact op onze fysieke en ervaren gezondheid. Leefstijl en gewoonten zijn verantwoordelijk voor zo'n **20 procent** van de totale jaarlijkse **ziektelast** en daarmee de grootste (vermijdbare) oorzaak van ziekte en sterfte (RIVM, 2022⁵). Naast de invloed van de **fysieke leefomgeving** zijn de **sociale en emotionele omgeving** belangrijk bij het (makkelijker) maken van **gezonde keuzes** op gebied van o.a. bewegen, roken, voeding, ontspanning/slaap en alcohol/drugs. De gesignaleerde toename van o.a. overgewicht, inactiviteit, ongezonde voeding en hieraan gerelateerde chronische ziekten maken het ondernemen van actie urgenter. Zaken als sociale media en het schoolklimaat spelen bij jongere inwoners een grote rol, evenals de grote stroom van reclameboodschappen die mensen tot ongezonde alternatieven verleiden. Ook in Deurne is er nog veel winst te behalen op leefstijl. Dit komt naar voren uit de Deurnese trendanalyse gezondheid 2023.

5. Bron: Impactvolle Determinanten van Gezondheid, RIVM, 2022

1. WE **RICHTEN** ons op factoren waarmee we het meeste (fysieke) gezondheidswinst kunnen behalen voor onze inwoners. We focussen hiermee op het behalen van (fysieke) gezondheidswinst, door oorzaken van ziekte aan te pakken. In beginsel door inwoners te informeren, verleiden en te stimuleren om zelf gezonde keuzes te maken, op basis van de juiste informatie en een goede balans in het aanbod van gezonde en minder gezonde alternatieven.

Denk aan:

- Bewustwording en campagnes denormalisering roken, alcohol, drugs (Stoptober, IkPas, NIX18)
- Voorlichting Denk aan buursportcoaches van Leef!
- Toekomstbestendige maatschappelijk voorzieningen voor bewegen, ontmoeten, gezonde scholen
- Uitnodigende, beweegvriendelijke, groene omgeving (routestructuren, openbare ruimte, speeltuinen, fietsroutes, wegen, bankjes, bereikbare voorzieningen, enz.)
- Verruiming blik op gezonde leefstijl (meer dan bewegen en eten)
- Motorische vaardigheden vergroten

2. WE **VERSTERKEN** het doenvermogen van inwoners. Het doenvermogen betreft het vermogen van de inwoner om in actie te komen en dit vol te houden. Mensen hebben soms een laag doenvermogen, bijvoorbeeld door stress, schulden en/of mentale problemen. Het vermogen om hulp te vragen of zelf problemen op te lossen of gezond te leven is dan minimaal, waardoor gerichte en proactieve ondersteuning belangrijk is om gezonde gewoonten vol te houden.

Denk aan:

- Effectief erkende gezondheidsinterventies toepassen (bv. gecombineerde leefstijlinterventies voor kinderen en volwassenen met obesitas)
- Multi-aanpak versterken en integraal werken

Bron: Weten is nog geen doen, WRR, 2017

“Veel leden van de Agrarische Natuurvereniging zijn bezig met gezonde voeding, ze willen zelf ook een rol spelen bij het stimuleren hiervan.”

3. WE STELLEN de juiste randvoorwaarden om een gezonde leefstijl gemakkelijker te maken, met voldoende gezonde alternatieven die makkelijk toegankelijk zijn, veilig bereikbaar en bovendien betaalbaar.

Ook de gemeente kan proactief insteken op het makkelijker maken van gezonde keuzes. De randvoorwaarden voor gezonde(re) keuzes creëren we onder meer door een gebalanceerd aanbod van gezonde opties te stimuleren, van beweegaanbod, tot voeding of ontspanning.

Verbieden doen we als de negatieve impact op de volksgezondheid zeer groot is, zoals beperkende milieuwetgeving en coronamaatregelen.

Denk aan:

- Drempels verlagen, zoals door financiële steun, focus op gezonde voedselkeuzes op o.a. scholen, evenementen en gemeentelijke bijeenkomsten of veilig bewegen buiten mogelijk maken door politie in de wijk en verkeersveilige routes.
- Activiteiten kunnen soms de gezonde keuzes van anderen sterk beperken, zoals overlast van rook. Overlast en misbruik pakken we aan via duidelijke afspraken. Denk aan vergunningseisen, omgevingsplannen en akkoorden. Bijvoorbeeld door het aanwijzen en handhaven van een rookvrije omgeving voor kinderen.

Verbindingen

- Wet publieke gezondheid
- Maatschappelijke voorzieningen in de buurt
- Groenstructuurplan i.o.
- Beheer- en onderhoudsvisie
- Zorgverzekeringswet
- Veiligheidsbeleid
- Visie vrijetijdseconomie (stimuleert lokale fiets- en wandelroutes)
- Gezond en actief leven akkoord (inclusief Sportakkoord)
- Omgevingsvisie

“ Deelnemers aan het Taalcafé Deurne willen graag fysiek gezond zijn door veel te bewegen, maar ervaren financiële drempels om bij een sportvereniging te gaan. ”

Mentale gezondheid en weerbaarheid

Mentale gezondheid en weerbaarheid

Een stevige basis is wat je ontwikkelt in je jeugd, wat je meekrijgt om te groeien en wat je krijgt aan steun van jouw naasten en hulpverleners. Een basis van weerbaarheid om tegenslagen op te kunnen vangen dus.

Ambitie

Ieder inwoner heeft een stevige basis om met verandering en tegenslag om te gaan.

Uitgangspunten

1. WE DRINGEN eenzaamheid en depressie terug.
2. WE WERKEN doelgroepgericht: kwetsbare ouderen, een goede start, jeugd, jongeren, minima en gezinnen met meervoudige problematiek.
3. WE VERSTERKEN de weerbaarheid van inwoners.
4. WE BOUWEN AAN wederzijds vertrouwen, tussen samenwerkingspartners en inwoners én inwoners onderling.
5. WE ZETTEN IN OP randvoorwaarden creëren om inwoners te ontlasten, om stress tegen te gaan.

Mentale gezondheid en weerbaarheid

Uit meerdere onderzoeken, ook in de regio en onze gemeente, komt het beeld dat de mentale gezondheid snel achteruitgaat en een zorgpunt is. Veelgenoemde oorzaken zijn de individualisering, prestatiedruk en de steeds complexere samenleving met toenemende onzekerheden door onder meer oorlog en schaarste. Psychische en psychosociale klachten (zoals **eenzaamheid, depressie en geldzorgen**) nemen toe en zorgen voor grote druk op zorg en welzijn. Deze trend was al zichtbaar in de jaren voor de coronacrisis en zet zich sindsdien verder door. **Vooraf onder de jeugd en jongvolwassenen** is de trend zorgwekkend, terwijl daar het fundament ligt voor een gezonde en weerbare generatie in 2040.

De gezondheid en leefomstandigheden voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller van zowel fysieke als mentale problemen op latere leeftijd. Maar ook het groeiend aantal **kwetsbare senioren en mensen met complexe, meervoudige problematiek zijn aandachtsgroepen**. Mensen die niet lekker in hun vel zitten **kunnen vaak minder goed meedoen**, ervaren een lager welzijn en hebben een hogere zorgvraag.

Inwoners worden ook geconfronteerd met gevolgen van grote maatschappelijke opgaven en grote veranderingen in de maatschappijen de leefomgeving, zoals schaarste (woning, energie, zorg) en oorlog. De (mogelijke) gevolgen daarvan veroorzaken stress, vooral als de oplossingen niet voor de hand liggen of als een inwoner alleen dit niet kan oppakken.

1. **WE DRINGEN** eenzaamheid en depressie terug. Depressie is volksziekte nummer 1 in 2030 (Wereldgezondheidsorganisatie WHO).
2. **WE WERKEN** doelgroepgericht. We richten ons in ieder geval op een goede start, jeugd, jongeren, minima en inwoners of gezinnen met meervoudige problematiek en kwetsbare ouderen, omdat dit op basis van onze trendanalyse **Gezondheid en het participatieproces risicogroepen blijken te zijn**.

Denk aan:

- Inzet voor jongeren, zoals jongerenwerk; suïcidepreventie jeugd (STORM); zelfhulpgroepen; laagdrempelig psychische hulp jongeren (TEJOhuis Deurne)
- Goede start, zoals voorkomen van ongewenste zwangerschappen; vroegsignalering (prenatale huisbezoeken); (info)ondersteuning (aanstaande) ouders door infoavonden, Stevig Ouderschap, enz.
- Professionele hulp, zoals Schakelteam van ZiD; GGZ (geestelijke gezondheidszorg) in de wijk

Citaat inwoner, “Ik was een paar jaar geleden veel op straat aan het hangen met mijn vrienden. Inmiddels ben ik wat ouder en doe ik dat niet meer. Ik zie nog steeds veel jongeren op straat hangen. Het zou denk ik goed zijn als er iets wordt georganiseerd zodat de jeugd van de straat af kan.”

3. WE VERSTERKEN de weerbaarheid van inwoners. We willen de inwoner voorbereiden en steunen bij het krijgen én houden van regie over zijn eigen leven. We bevorderen een stevig basis, maar streven er niet naar inwoners totaal te ontzorgen of ontlasten, omdat leren omgaan met tegenslag belangrijk is voor het ontwikkelen van de eigen kracht van de inwoner. We beginnen hiermee het liefst vroeg, door een goede start te bevorderen. Soms is gerichte hulp wel nodig. Zie hiervoor ook gezondheidsopgave gelijke kansen.

Denk aan:

- Benutten erkende interventies (bv. Gezonde school(aanpak) en ketenaanpak Welzijn op Recept, coalitie Een tegen eenzaamheid), maar ruimte houden voor maatwerk en kansen pakken

4. WE BOUWEN AAN wederzijds vertrouwen. Veel mensen dragen bij aan iemands (mentale) gezondheid van een inwoner, direct en indirect. Vertrouwen in elkaar is nodig om problemen bespreekbaar te maken en hulp te vragen. Zowel tussen hulpverleners en inwoners als inwoners onderling. In gesprek zijn is de eerste stap om elkaar op een passende te ondersteunen. Dit is van extra groot belang in situaties waar mensen mentaal kwetsbaar zijn.

Denk aan:

- Algemeen maatschappelijke werk; meedoen stimuleren; sociale basis versterken via activiteiten met welzijnspartners en vrijwilligers; voorliggend veld
- Beter bespreekbaar maken van mentale gezondheid zodat inwoners makkelijker hulp vragen en bieden, zoals door inzet ervaringsdeskundige
- Probleemsignalering verbeteren; adresseren knelpunten meervoudig problematiek

5. WE ZETTEN IN OP randvoorwaarden creëren om inwoners te ontlasten, om stress tegen te gaan. Op sommige aspecten die stress veroorzaken heeft de inwoner geen invloed, maar de gemeente kan hier wel een rol in pakken. Door bijvoorbeeld aanvullende eisen te stellen aan de fysieke leefomgeving. Of door de belangen van inwoners te vertegenwoordigen in regionale en landelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op onze inwoners. Zie hiervoor ook gezondheidsopgave gelijke kansen.

Denk aan:

- Aandacht voor veranderingen in het buitengebied (bv. met ondersteuning erfbetreders of aandacht voor stress bij bv. (geur)overlast en ondermijnende criminaliteit)
- Eisen aan de openbare ruimte en gebouwen (bv. voor voldoende rust(plekken))

Citaat inwoner, “Het is belangrijk om een sociale kring met vrienden om je heen te hebben. Je moet ergens terecht kunnen met je verhaal. Dat ervaar ik zelf ook regelmatig.”

Verbindingen

- Jeugdwet
- Wet maatschappelijk ondersteuning
- Wet publieke gezondheid
- Geestelijk gezondheidszorg
- Jongerenwerkvisie
- Gezond en actief leven akkoord (Ketenaanpak Kansrijke Start)

Gelijke kansen

Gelijke kansen

Niet iedereen heeft dezelfde basis of eenzelfde startpunt op de route naar gezondheid. En niet elke route bevat dezelfde hindernissen. Gelijke kansen vraagt om het begaanbaar maken van routes. Hiervoor is een sterk netwerk nodig dat samen passende hulp kan leveren, voor een gelijke start of om hindernissen onderweg.

Ambitie

Gezondheidskloof tussen inwoners dichten door gerichte inzet op het verbeteren van de gezondheid van kwetsbare inwoners.

Uitgangspunten

1. WIJ MAKEN kwetsbaarheid bespreekbaar, zodat inwoners (durven) hulp (te) vragen.
2. WIJ BEHANDELEN ongelijk voor gelijke kansen door gericht te werken.
3. WIJ MAKEN voorzieningen, ondersteuning en activiteiten toegankelijk.
4. WIJ DRINGEN stapeling van gezondheidsrisico's terug.

Gelijke Kansen

Niet iedereen heeft gelijke kansen op een gezond leven. De **groeïende welvaarts-kloof** in Nederland vertaalt zich in een **gezondheidskloof**, die zich vaak al op jonge leeftijd aftekent. Onder volwassenen vertaalt zich dit, naast een lagere levensverwachting, in een groot verschil in ervaren gezondheid tussen praktisch en theoretisch opgeleide inwoners en tussen arm en rijk. Het gevolg is dat een toenemend aantal inwoners geen goede gezondheid en een laag welzijn ervaart, ondanks een gemiddeld hoge welvaart in ons land.

Een groeiend aantal huishoudens heeft moeite met rondkomen en krijgt te maken met financiële stress en psychosociale problemen. Reden voor de Sociaal Economische Raad (SER) om in januari jl. het kabinet te adviseren om: "meer werk te maken van gezondheid als onderdeel van **bestaanszekerheid**". Want de diepere oorzaken liggen vaak niet in de zorg of het gezondheidsdomein, maar in een **stapelning van achterliggende problematiek**, zoals werkloosheid, schulden of ongunstige leefomstandigheden (fysiek en sociaal). Meer en structurele aandacht voor de gezondheid van kwetsbare inwoners, groepen en wijken is cruciaal voor gelijkere kansen. Door een verminderde weerbaarheid, stapeling van problemen of een levensverandering kan iedereen (tijdelijk) kwetsbaar zijn.

Ook in Deurne signaleren en meten we de afgelopen jaren meer schuldenproblematiek, meer complexe problematiek en een toename van psychische kwetsbaarheid.

1. **WIJ MAKEN** kwetsbaarheid bespreekbaar, zodat inwoners (durven) hulp (te) vragen. Zie ook opgave mentale gezondheid en weerbaarheid, uitgangspunt we bouwen aan vertrouwen.

Citaat inwoner, "Ik wil zoveel mogelijk voor mijzelf zorgen. Ik vraag anderen liever niet om hulp als het om mijn gezondheid gaat."

2. **WIJ BEHANDELEN** ongelijk voor gelijke kansen door gericht te werken. Wij durven te kiezen door te focussen op inwoners die ons het hardst nodig hebben. Gelijke kansen gaat soms voor een gelijke behandeling. We kiezen daarmee ook om wat we doen goed te doen, in plaats alles een beetje te doen.
3. **WIJ MAKEN** voorzieningen, ondersteuning en activiteiten toegankelijk. Dit doen we door gezondheidsvaardigheden van inwoners op te bouwen, drempels verlagen waar nodig en een sterk sociaal netwerk van inwoners en hulpverleners die daarbij ondersteunt.

Denk aan:

- Op weg helpen, zoals Loket Uniek Sporten de Peel, clientondersteuning
- Toegankelijkheid van gebouwen of van informatie, zoals begrijpelijke taal (B1 taalniveau) of bereikbaarheid (OV) van werk en maatschappelijke voorzieningen
- Signaleren van kwetsbare situaties bij o.a. dak- en thuislozen, huiselijk geweld of schulden, door o.a. wijkcoördinatoren. Subsidiering voorliggende voorzieningen zoals bibliotheekwerk (wettelijke taak), Informatiepunt digitale overheid, leergeld, voedselbank, enz.
- Bijstand, minimaregelingen, re-integratie naar werk; energiearmoede-aanpak, schuldhulpverlening

4. WIJ DRINGEN stapeling van gezondheidsrisico's terug.

We doen dit doelgroepgericht: Een doelgroep is niet opgebouwd uit een statische groep inwoners. Inwoners hebben soms tijdelijk en soms structureel ondersteuning nodig. We kijken in het bijzonder naar inwoners met een stapeling van risico's en problematiek.

We werken gebiedsgericht: om in te kunnen spelen op de draagkracht van een wijk of buurt. We wegen de stapeling van sociale kwetsbaarheden en risico's in de leefomgeving (zoals milieufactoren; hittestress; enz.) (bij ruimtelijke initiatieven). En op basis daarvan 'ondersteunen' we sommige gebieden veel intensiever dan andere.

Denk aan:

- Gezondheidsadviezen GGD als onderdeel integrale afwegingen
- Gebiedsgericht afwegingskader gezondheidsrisico's en kwetsbaarheden, fysiek en sociaal
- Veerkracht/weerbaarheid pré-geboorte t/m jongvolwassenen, zoals aan jongerenwerk gericht op kwetsbare jeugd; Kansrijke start (zie ook opgave Mentale Gezondheid)

“ Wonen is een veel gehoord onderwerp onder inwoners. Een fijne plek om te wonen wordt gerelateerd aan een goede gezondheid. ”

Verbindingen

- Participatiewet
- Wet inburgering
- Omgevingswet (verankering veilige en gezonde leefomgeving)
- Wet publieke gezondheid
- Minimabeleid en beleidsplan schuldhulpverlening
- Schone lucht akkoord
- Gezond en actief leven akkoord

“ Sporten wordt door een deel van de respondenten uit het participatieproces als duur ervaren. ”

Verschillende aspecten van gezondheid belangrijk

“Hoi! Ik ben Deante, 18 jaar oud en woon in Deurne. Ik ben graag bezig met gezondheid. Ik vind het ontzettend belangrijk om fysiek fit te zijn en wil graag gezond zijn. Daarom drink ik bijvoorbeeld ook niet zoveel alcohol. Naast mijn fysieke gezondheid, vind ik ook mijn mentale gezondheid belangrijk. Goed slapen is daarbij voor mij cruciaal. Ik probeer dan ook om niet te laat naar bed te gaan. Ik vind het belangrijk om iets te doen met mijn leven: in de toekomst wil ik graag een huis kopen!”

“Ik wil genieten van het leven. Soms is dat wat moeilijker door wat er nu in de wereld gebeurt en door criminaliteit. Maar ik merk dat als ik mij focus op mijn eigen kringen leven, ik eigenlijk gewoon een heel mooi leven heb. Deze mensen helpen mij wanneer het nodig is. Je kunt niet altijd alles alleen. Mijn familie staat altijd voor mij klaar en andersom geldt dat natuurlijk ook. En op mijn vrienden kan ik ook rekenen. Ik hoop dat ik nog lang bevriend zal zijn met hen.”

“Als het dan over mezelf gaat vind ik het prettig om er netjes uit te zien. Dan heb ik het gevoel dat ik goed voor mezelf zorg. Maar dat is natuurlijk voor iedereen anders. Ik denk dat ik uiteindelijk sowieso zelf verantwoordelijk ben als het op gezondheid aankomt. Zoals ik net al zei, krijg ik af en toe natuurlijk wel eens hulp van familie, zij geven mij dan tips of helpen mij met het maken van keuzes.”

“Over het algemeen heb ik een goed beeld van wat de gemeente Deurne doet om inwoners te ondersteunen bij gezondheid. Ik wil de gemeente meegeven om gezondheid écht breed te bekijken. Kijk bijvoorbeeld naar milieuvriendelijkheid en het gebruik van plastic.

“We moeten met de tijd mee, ons klimaat heeft dit nodig!”

Deante

Vitaal (oud) in eigen buurt

Vitaal (oud) in eigen buurt

Inwoners lopen vaak een deel van de route samen. Dit brengt betekenisvol contact. Samen ondersteunen zij elkaar om hindernissen makkelijker te overbruggen of de juiste route uit te stippelen.

Ambitie

Inwoners voelen zich vitaal, hebben waardevolle contacten en een zinvol leven, ongeacht de aanwezigheid van fysieke en mentale beperkingen.

Uitgangspunten

1. WIJ SCHEPPEN randvoorwaarden voor laagdrempelig contact en vertrouwen tussen inwoners én met hulpverleners.
2. WIJ SPELEN IN OP alternatieven voor (of verlichting van) informele zorg, zoals met technologie en nabuurschap.
3. WIJ LEIDEN OP, WAARDEREN EN ONTZORGEN (informele) zorgverleners, maar het is niet verplicht om mantelzorg of andere informele zorg te verlenen.
4. WIJ KOPPELEN kwaliteiten aan taken, waarbij specialisten zorgtaken uitvoeren.

Vitaal (oud) in eigen buurt

Het **personeelstekort** in zorg en welzijn verdubbelt richting 2030. Daardoor staan zorgtaken, zowel formele als informele taken, sterk onder druk. De beschikbaarheid van goede mantelzorg daalt snel in de Peelregio en de zorgkosten stijgen snel, vooral op het gebied van langdurige zorg en ouderenzorg. De vergrijzing en de groei van **chronische welvaartsziekten** zorgen ervoor dat in de toekomst de zorgvraag en het aantal kwetsbare ouderen verder toeneemt. De samenleving leunt steeds meer op informele zorg (denk aan inzet van mantelzorgers en vrijwilligers) nodig om goede ondersteuning te bieden. Welzijnstaken en voorzieningen in de 'sociale basis' spelen hierin een sleutelrol.

Een snel veranderende en **digitaliserende wereld** vraagt dat de gemeente ouderen extra ondersteunt in deze veranderingen, zodat zij niet afhaken. Ook individualisering en een complexer wordende samenleving zorgen voor uitdagingen. Ouderen hebben een hoger risico om psychosociale problemen te krijgen, zoals een **sociaal isolement of depressie**. De inzet van Wmo middelen in Deurne en de regio is relatief hoog. Ook in vraagstukken rond bouwen en wonen is het belangrijk om goed na te denken over de (senioren)zorg van de toekomst, die vaker in de buurt, aan huis, en digitaal wordt geleverd.

1. **WIJ SCHEPPEN** randvoorwaarden voor laagdrempelig contact en vertrouwen tussen inwoners én met hulpverleners. Zie ook opgaven mentale gezondheid en weerbaarheid, uitgangspunt we bouwen aan vertrouwen.

Denk aan:

- Een leefomgeving en gebouwen passende bij het ouder worden (bv. levensloopbestendig bouwen, mijn huis past, WMO, plekken om te ontmoeten)
- De sociale basis versterken en koppelen aan netwerk van hulpverleners, bv. door inzet op sleutelfiguren in buurten
- Het creëren van andere woonvormen die contact tussen inwoners en (leeftijds) groepen ondersteund de buurt

2. **WIJ SPELEN IN OP** alternatieven voor of verlichting van (informele) zorg, zoals met technologie en nabuurschap.

Denk aan:

- Investeren in digitale vaardigheden voor gebruik nieuwe technologie
- Preventieve inzet (bv. faciliteren van ontmoeting, beweegaanbod, ketenaanpak Valpreventie) ter voorkoming (zware) zorg
- Verwijzen naar voorliggend veld en informele zorg (bv. doorverwijzing door huisartsen middels ketenaanpak Welzijn op recept)

Citaat inwoner, “Ik heb mijn boodschappentas vol met spullen voor mijn buurman. Hij is eenzaam en komt niet zo vaak buiten. Dat vind ik jammer, ik probeer een beetje naar hem om te kijken.”

3. WIJ LEIDEN OP, WAARDEREN EN ONTZORGEN (informele) zorgverleners, maar het is niet verplicht om mantelzorg of andere informele zorg te verlenen.

Denk aan:

- Mantelzorg ondersteunen (voorkomen overbelasting) door bv. respijtzorg, Steunpunt mantelzorg, outreachend werken
- Wederkerigheid op alle leeftijden stimuleren, bv. door extra ondersteunen bij 75+ mantelzorgers
- Samenwerking met het bedrijfsleven t.b.v. ondersteuning vrijwilligers/ mantelzorgers (bv. flexibiliteit werk/vrije uren)

4. WIJ KOPPELEN kwaliteiten aan taken. Het netwerk/vrijwilligers nemen wel organisatorische en sociale taken op zich maar zorg/ medische taken horen bij zorg/welzijn professionals.

Verbindingen

- Wonen welzijn zorg visie i.o.
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Gezond en actief leven akkoord

“ Meerdere inwoners geven aan zorgen te hebben over de toekomstige beschikbaarheid van gezondheidsvoorzieningen. Voornamelijk zorg voor de afstand tot een ziekenhuis (Helmond wordt (te) ver gevonden) en beschikbaarheid en verdwijnen van huisartsen. ”

Werk en andere zinvolle daginvulling

Werk en andere zinvolle daginvulling

Alleen de route belopen is niet het doel. De daginvulling geeft de route kleur en betekenis. De vijf gezondheidsopgaven moeten daarom in balans zijn met elkaar.

Ambitie

Inwoners zijn in staat om een zinvolle daginvulling te kiezen die bij hen past.

Uitgangspunten

1. WIJ STIMULEREN samenredzaamheid.
2. WIJ WILLEN voldoende voorzieningen en activiteiten waar deelname mogelijk is voor alle inwoners.
3. WIJ WILLEN werk en privé in balans.

Werk en andere zinvolle daginvulling

Een baan of andere zinvolle daginvulling die bij je past is van grote invloed op hoe we ons voelen en dus ook op onze fysieke gezondheid. Ondanks de gunstige arbeidsmarkt lijkt er iets mis: in 2022 rapporteren 1,6 miljoen werkenden **burn-out gerelateerde klachten** volgens TNO en het CBS. Steeds vaker moet werk met een druk privéleven samen, waaronder **(mantel-)zorgtaken**. Verder is er een groep kwetsbare inwoners die minder of niet in staat is om betaald werk te verrichten, maar waarvoor een andere **zinvolle dagbesteding** van groot belang is. Bijvoorbeeld 'jonge' als 'oude' pensionado's of weduwen zoeken een zinvolle daginvulling om in verbinding met de samenleving te blijven.

Belangrijk voor een gezonde inwoner is dat deze zich **verbonden** voelt met zijn (sociale) omgeving en bereid is zich in te zetten voor anderen. Of dit nu familie is of een buurman of sportvriend. Clubs, verenigingen, stichtingen en andere initiatieven vanuit Deurnese kernen vervullen hierin een ondersteunende en preventieve functie, en verdienen passende ondersteuning.

1. **WIJ STIMULEREN** samenredzaamheid. Deelname aan de samenleving vergt dat er mensen zijn die activiteiten organiseren om aan deel te nemen. Niet alle activiteiten kunnen of willen we commercieel uitvoeren. Dit vraagt om inzet van vrijwilligers, zowel die de kar trekken, als die af en toe bijspringen.

Denk aan:

- Vrijwilligersondersteuning (zie www.deurnevoorelkaar.nl)
- Verenigingen en hun activiteiten of plekken en huisvesting faciliteren, b.v. met subsidiebeleid (cultuur, evenementen, sport, heemkunde, enz.)

2. **WIJ WILLEN** voldoende voorzieningen en activiteiten waar deelname en ontwikkeling mogelijk is voor alle inwoners. Sleutelwoorden hierin zijn meedoen, laagdrempelig, menging van doelgroepen; inclusiviteit; vertrouwen opbouwen, ondermijning tegengaan en uitnodigen.

Denk aan:

- Passend werk en dagbesteding, zoals Gastvrij en Zo, ArtORO, Keertwending, Deurne doet 't
- Begeleiding naar participatie, zoals Welzijn op recept; Senzer
- Minimabeleid
- Laagdrempelige (inloop)voorzieningen, zoals. jeugdthonk, gemeenschapshuis, Huis voor de Samenleving)

3. WIJ WILLEN werk en privé in balans Inwoners zijn grotendeels afhankelijk van werk voor hun bestaanszekerheid. Naast het werk vraagt vrijwilligerswerk, mantelzorg, het gezinsleven en het fit en gezond blijven ook tijd en energie.

Denk aan:

- Werkgeverscultuur die gezondheidsaspecten respecteert (en steunt)
- (Blijven) leren faciliteren (bv. cursussen bibliotheek, opleidingsaanbod, ondersteuning ontwikkeling vaardigheden)

Verbindingen

- Participatiewet
- Subsidiebeleid
- Maatschappelijke voorzieningen in de buurt

Citaat inwoner, “Ik vind het belangrijk dat er ook genoeg aandacht is voor de dorpen buiten Deurne zelf. Ik heb het gevoel dat dit niet altijd gebeurt. Het zou bijvoorbeeld fijn zijn als er in de hele gemeente activiteiten zijn waar iedereen aan kan deelnemen.”

Hoe samen verder?

Deze gezondheidsvisie is voor de lange termijn. De visie brengt een dialoog op gang over positieve gezondheid en nodigt samenwerkingspartners uit om (meer) volgens dit gedachtegoed te werken.

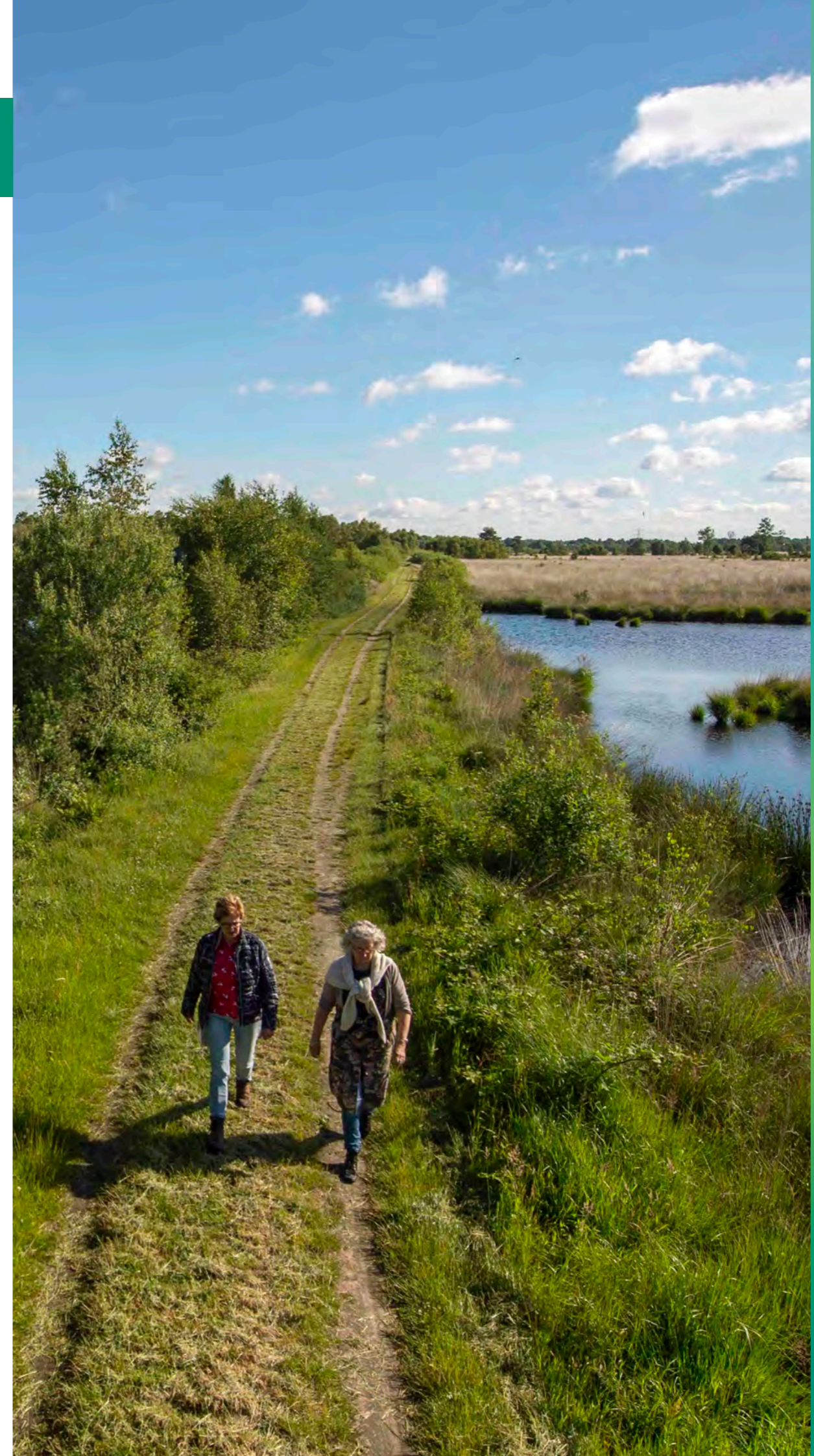
Dit vraagt minder focus op losse maatregelen en meer inbedding in de volle breedte. Daarbij staan de gezamenlijke ambities van inwoners, ondernemers en de samenleving als geheel centraal, in plaats van de budgetten, taken en verantwoordelijkheden binnen beleidsvelden of instellingen. We willen blijven innoveren, pionieren en als het nodig is buiten de lijntjes kleuren, waarbij de leefwereld leidend is en de systeemwereld volgend.

Om gezondheidsopgaven breed op te pakken blijven we onze koploperrol binnen de transformatie van het sociaal domein vasthouden. We versterken hiervoor ons lokale netwerk door aan te (blijven) sluiten buiten onze gemeentegrenzen. Denk aan kennisnetwerken en -instituten, regionale samenwerking en aansluiting bij (nieuwe) bewegingen, zoals vanuit Provincie Noord Brabant in het kader van hun gezondheidsnota.

We realiseren ons dat we als gemeente lang niet op alle factoren die gezondheid raken invloed hebben. Denk aan landelijke accijnzen, een verbod op bepaalde producten of de organisatie en financiering van medische of langdurige zorg. Wel zetten wij ons in om op onderwerpen die voor ons belangrijk zijn de besluitvorming op bovenlokaal niveau gunstig te beïnvloeden. Dit doen we natuurlijk in het belang van de gezondheid van Deurnenaren.

Binnen onze invloedssfeer proberen we onze impact zo groot mogelijk te maken. Dat heeft geleid tot deze ambities, die verder reiken dan een raadsperiode. Het is te veel om allemaal tegelijk te realiseren. Het gaat immers ook om haalbaarheid en maakbaarheid. De daadkracht zit in de uitvoering. . . daar moeten de ambities tot concrete resultaten leiden.

We nodigen inwoners, organisaties en professionals uit om met ons samen te werken om de ambities voor gezondheid te behalen!

Colofon

Uitgave Gemeente Deurne

Datum: 28-05-2024